

Second B.A.M.S. (2010)/(2017)Third B.A.M.S. (2012)
Examination, Winter - 2022
ROGA NIDAN EVAM VIKRITI VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All questions are compulsory.**
  - 4) The number to the **right** indicates **full marks**.
  - 5) Draw diagrams **wherever necessary**.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) Use a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]
Short answer question (any five out of six):
- a) रक्त वृद्धी लक्षण लिहा.
Write Rakta Vriddhi Lakshana.
  - b) मल प्रदोषज विकार लिहा.
Write Mala Pradoshaja Vikara.
  - c) टीषा लिहा - दोषांची कोष्ठगती.
Write a note on Kosthagati of Dosha
  - d) टीष लिहा - अष्टौमहागद.
Write a note on Ashta mahagada
  - e) अरीष्ट प्रकार लिहा.
Write types of Arishta.
  - f) टीष लिहा - सन्निकृष्ट हेतु.
Write a note on Sannikrishta Hetu.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा):

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven):

- दोषपाक - धातुपाक लक्षणे लिहा.
Write Dosha Paka - Dhatu Paka Lakshana.
- टीप लिहा - सुश्रुतोक्त सप्तविध व्याधी.
Write a note on Sushrutokta Saptavidha Vyadhi.
- थ्रोम्बोसिस व इम्बोलिझम व्याख्या लिहून त्यामधील भेद वर्णन करा.
Write definition of Thrombosis and embolism, explain difference between them.
- संप्राप्ती प्रकार सोदाहरण वर्णन करा.
Write types of Samprapti with examples.
- उपशय व्याख्या व प्रकार लिहा.
Write definition and types of Upashaya.
- इन्फ्लामेशन व्याख्या, लक्षणे व प्रकार लिहा.
Write definition, signs and types of Inflammation.
- व्याधिक्रमत्व व्याख्या लिहून व्याधिक्रम व अव्याधिक्रम शरीराची लक्षणे लिहा.
Write definition of Vyadhikshamatva and describe Lakshanas of Vyadhikshama and Avyadhikshama Sharira.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन):

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four):

- अस्थिवह स्रोतोदुष्टी हेतु व स्रोतोदुष्टी लक्षणे लिहून संधी परीक्षण पद्धती सविस्तर वर्णन करा.
Write Asthivaha Srotodushti Hetu and Srotodushti Lakshana, explain methods of clinical examination of Sandhi (Joint).
- रूप व्याख्या प्रकार लिहून रूप ज्ञानाचे महत्त्व सविस्तर वर्णन करा.
Define Rupa, write types of Rupa and explain importance of Rupa knowledge.
- आम व्याख्या, स्वरूप, लक्षणे लिहून अग्निदुष्टी हेतु व प्रकार सविस्तर वर्णन करा.
Write definition, nature, Lakshana of Ama and explain causes and types of Agnidushti.
- आतुरबल परीक्षणार्थ चरकोक्त दशविध परीक्षा सविस्तर वर्णन करा.
Describe Dashvidha Pareeksha for Aturbala parikshana given by Charaka.

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
DRAVYAGUN VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All** questions are **compulsory**.
  - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
  - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) Use a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]
Short answer question (any five out of six):
- a) चरकोक्त 'अर्शोघ्न गण' लिहा.
Write down Charakokta 'Arshoghna gana'.
  - b) द्रव्य वीर्यवाद लिहा.
Write Dravya Veeryavad.
  - c) चतुर्बीज घटक द्रव्ये व गुणधर्म लिहा.
Write down component of Chaturbeej and their properties.
  - d) "धन्वंतरी निघंटू" कर्ता, काल व वैशिष्ट्ये लिहा.
Write Author, Kaal and specialities of 'Dhanvantari Nighantu'.
  - e) 'आनुप देशाची' लक्षणे लिहा.
Write characteristics of 'Anup-desha'.
  - f) चरक संहितेनुसार द्रव्यसंग्रहण वर्णन करा.
Describe collection of Drugs according to Charak Samhita.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा):

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven):

a) द्विविध व त्रिविध विपाकवाद स्पष्ट करा.

Explain Dwividha and Trividha vipakvada.

b) सुश्रुतोक्त द्रव्य वर्गीकरण लिहा.

Write down classification of Drugs as per Sushrut.

c) मात्रा निश्चितीचे निकष स्पष्ट करा.

Explain the criteria for determination of dosage of drugs.

d) प्रमाथी कर्म उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Explain the Pramathi Karma with examples.

e) 'स्निग्ध व रूक्ष' गुणाचे चिकित्सेतील महत्त्व स्पष्ट करा.

Write the importance of 'Snigdha and Ruksha' guna in Chikitsa.

f) 'अॅट्रोपीन' या द्रव्याची उपयुक्त मात्रा, उपयोग आणि विपरीत परिणाम लिहा.

Write the dose, therapeutic use and adverse reaction of 'Atropine'.

g) 'प्रतिनिधी द्रव्य' संकल्पना उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Explain concept of Substitute Drugs with examples.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन):

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four):

a) 'कर्म' शब्दाचे लक्षण, स्वरूप लिहा व खालीलपैकी कोणत्याही तीनपैकी दोन कर्माची कार्मुक्ता सोदाहरण स्पष्ट करा.

i) अनुलोमन

ii) रसायन

iii) वाजीकरण

Write Lakshan, Swaropa of 'Karma' and explain 'Karmukta' of any two of following three karma with examples.

i) Anuloman

ii) Rasayan

iii) Vajikaran

- b) प्रभाव निरुक्ती, लक्षण व स्वरूप लिहून प्रभावजन्य कर्माचे सोदाहरण वर्णन करा.

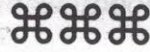
Write etymological derivation (Nirukti), Lakshan, Swarootopa as well as elaborate the actions due to 'Prabhav' with appropriate examples.

- c) 'रक्तभारा धिक्य शामक' आधुनिक औषधे लिहून त्यापैकी कोणत्याही 3 द्रव्याचे कार्य सविस्तर लिहा.

Write the 'Antihypertensive drugs' and describe any three of them in detail.

- d) 'अम्ल' रसाची उत्पत्ती, लक्षणे, गुण कर्म अतीयोग लक्षणे, रसकर्मापवाद सविस्तर लिहा.

Write Utpatti, Lakshan's, Gunkarma, Atiyog lakshne and Raskarmpvad of 'Amla-Ras' in detail.

SECTION - A (45 Marks)

[5 × 3 = 15]

- a) रक्तभारा धिक्य शामक लिहा.

Write down Charakokta 'Arshoghna gana'.

- b) रसकर्म लिहा.

Write Dravya Veejavad.

- c) अम्ल रसाची उत्पत्ती व गुण लिहा.

Write down a component of Chaturbeej and their properties.

- d) 'अम्ल रस' रसाची उत्पत्ती, लक्षण व गुण लिहा.

Write Author, Kaul and specialities of 'Dhanvantari Nighantu'.

- e) 'अम्ल रस' रसाची उत्पत्ती.

Write characteristics of 'Aamr-dasha'.

- f) रक्तभारा धिक्य शामक द्रव्यसंग्रहण वर्णन करा.

Describe collection of Drugs according to Charak Samhita.

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
DRAVYAGUNA VIGYAN - II

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All questions are compulsory.**
  - 4) The number to the **right** indicates **full marks**.
  - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) **Use a common answerbook for all sections.**

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]
- Short answer questions (**any five** out of six):
- a) "मरीच" द्रव्याचे लॅटिन नाव, प्रयोज्यअंग व प्रमुख कर्म लिहा.
Write latin name, usefull part & main function of Marich.
  - b) "कुपिलू" द्रव्याचे रस, वीर्य, विपाक, प्रभाव लिहून शुद्धी लिहा.
Write Ras, Virya, Vipak, Prabhav and Shuddhi of Kupilu.
  - c) "भल्लातकाचे" अर्शाघ्न कर्म सविस्तर लिहा.
Write in detail Arshoghna Karma of Bhallatak.
  - d) "पलाश" द्रव्याचे तीन पर्याय लिहून प्रयोज्यअंग व मात्रा लिहा.
Write three synonyms, useful part and dose of Palash.
  - e) उपकुंचिका द्रव्याची दोषघ्नता व आभ्यन्तर कर्म लिहा.
Write Doshaghata and internal use of Upakunchika.
  - f) "मदयन्तिका" द्रव्याचे रासायनिक संघटन व बाह्यकर्म लिहा.
Write Chemical constituents and external uses of Madayantika.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा):

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven):

a) कार्पास द्रव्याचे गण, कुल, स्वरुप लिहून आभ्यन्तर कर्म लिहा.

Write Gana, Kula, Swarup and Karma (internal) of Karpas.

b) बलाद्रव्याचे मराठी नाव, प्रकार आणि आमयिक प्रयोग लिहा.

Write Marathi name, varieties and Amayik prayog of Bala Dravya.

c) पुनर्नवा व गोक्षुर या द्रव्यांचे मुत्रविरेचन कर्म लिहा.

Write about Mutravirechani karma of Punarnava and Gokshur.

d) खदिर द्रव्याचे उत्पत्तीस्थान, तीन विशिष्ट योग (कल्प) व मात्रा लिहा.

Write Habitat, Three formulations (kalp) and dose of Khadir.

e) ऋतुहरितकी सविस्तर लिहा.

Explain in detail Rutuharitaki.

f) धान्यक द्रव्याचे लॅटिन नाव, रसपंचक व दोषघ्नता लिहा.

Write latin name, Raspanchak and action on dosha of (Doshaghgnata) of Dhanyak dravyta.

g) बाकुचीच्या श्वित्रघ्न कर्मास स्पष्ट करा.

Explain the action of Bakuchi on Shvitra (Utilogo).

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन):

[3 × 15 = 45]

Long answer questions (any three out of four):

a) "पिप्पली" या द्रव्याचे खालील मुद्द्यांच्या आधारे वर्णन करा.

गण, कुल, मुख्य पर्यायी नावे, लॅटिन नाव, अंग प्रत्यंग वर्णन, गुण, कर्म, रसपंचक, रोगघ्नता, आमयिक प्रयोग, मात्रा कल्प लिहा.

Describe in detail 'Pippali' dravya based on following points. -

Gana, Family, Main Synonyms, latin name, Angaprtayang description, Gunakarma, Rasapanchak, Rogaghgnata, amayik Prayog, Matra and Formulations.

b) Antihypertensive drug ची व्याख्या, वर्गीकरण, प्रतिकूल परिणाम व मात्रा लिहा.

Write definition, classification, adverse effects and dosage of Antihypertensive drug.

c) रासायनिक संगठनाच्या आधारे खालील द्रव्यांचे कर्म स्पष्ट करा.

- i) कपिकच्छुचे कंपवातनाशक कार्य
- ii) सनायपत्राचे विरेचन कर्म
- iii) अश्वगंधाचे बृंहण कर्म
- iv) धतुराचे शूलप्रशामन कर्म
- v) अहिफेनाचे वेदनाशामक कर्म
- vi) हरिद्रेचे रक्तगत वसाक्षयकर कर्म
- vii) पुनर्नवाचे मूत्रजनन कर्म
- viii) अरण्यजीरक कृमिघ्न कर्म
- ix) मदनफल वामक कर्म
- x) शिगु - प्रतिजैवकीय कर्म

Explain the action of following drugs on the basis of Phytochemistry.

- i) Kapikachchhu - Antiparkinsonism
- ii) Sanay Patra - Purgative
- iii) Ashwagandha - Brihana
- iv) Dhattur - Antispasmodic
- v) Ahiphena - Analgesic
- vi) Haridra - Hyperlipidemia
- vii) Punarnava - Diuretic
- viii) Aranyajeerak - Anthelmintic
- ix) Madanphala - Emetic
- x) Shigru - Antimicrobial action

d) 'निर्गुण्डी' या द्रव्याचे गण, कुल, शास्त्रीय नाव, स्वरूप, रसपंचक इत्यादी मुद्यांच्या आधारे वर्णन करुन 'वेदनाशामन' कर्म स्पष्ट करा.

Describe 'Nirgundi' dravya based on the Point Gana, Kula, Botanical Name, Morphology, Rasapanchak etc. and explain 'Vedanashyamak karma'.

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
RASASHASTRA EVUM BHAISHAJYA KALPANA - I

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All** questions are **compulsory**.
  - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
  - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) Use a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]

Short answer question (any five out of six) :

- a) महापुट वर्णन करा.

Describe Mahaputa.

- b) मुर्च्छना म्हणजे काय? स्पष्ट करा.

What is Murchana? Explain it.

- c) परिभाषा व्याख्या लिहून द्रावक गण वर्णन करा.

Define Paribhasha & describe Dravak Gana.

- d) कोष्ठी व्याख्या व प्रकार लिहा.

Write definition of Koshti & its types.

e) कांक्षी रासायनिक सुत्र व शोधन लिहा.

Write Chemical composition and shodhana of Kankshi.

f) मुद्दार श्रृंग भौतिक गुणधर्म व उपयोग लिहा.

Muddar Shrunnga - Write physical properties and its uses.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा):

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

a) सुधा वर्गातील द्रव्यांचे नावे लिहून शंख शोधन व दोन कल्प लिहा.

Write names of Sudhavarga and write shodhana and two Kalpas of Shankha.

b) भूनाग व मयुपिच्छ या द्रव्यांचे वर्णन करा.

Describe Bhunaga & Mayurpiccha.

c) अमृतीकरण व्याख्या लिहून अभ्रक अमृतीकरण लिहा.

What is Amrutikarana and describe Amrutikarana of abhrak.

d) रसशाळा प्राचीन पद्धतीने वर्णन करा.

Explain Rasa shala in brief according to ancient view.

e) रत्न व्याख्या, सामान्य शोधन व ग्रहसंबंध वर्णन करा.

Define Ratna. Describe samanya shodhana and Graha Sambhandha of Ratnas.

f) सिकता वर्गातील द्रव्यांचे नावे लिहून बदरअश्म वर्णन करा.

Write names of Shiktavarga and describe Badarashma.

g) वत्सानाम शोधन विधी व कल्पांची नावे लिहा.

Write Purification method of Vatsnabha & name of its two formulations.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन):

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four) :

a) धातु व्याख्या, प्रकार, सामान्य शोधन वर्णन करुन नागधातु पर्यायी नावे, शोधन, मारण, मात्रा व उपयोग लिहा.

Write definition, types and samanya shodhana of Dhatu. Describe synonyms, shodhana, marana, dosage and uses of Nagadhatu.

b) कुपिपक्व रसायण म्हणजे काय? सांगुन त्यांचे प्रकार वर्णन करा. समीरपन्नगाची घटकद्रव्ये निर्माण विधी व उपयोग लिहा.

What is Kupipakwa Rasayana? Write its types, ingredients, preparation method, dosage, uses of sameerpanag.

c) खालील कल्पांचे घटक द्रव्ये, मात्रा, अनुपान व उपयोग लिहा.

Write ingredients, dosage, anupan and uses of following kalpas.

i) हिंगुलेश्वर रस,

Hinguleshwar ras

ii) आनंद भैरव रस

Anand Bhairav ras

d) उपरसातील द्रव्यांची नावे लिहून गंधक व हस्ताल या द्रव्यांचे पर्याय, प्रकार, शोधन व गुणधर्म सविस्तर लिहा.

Describe uparasa & explain synonyms, types shodhan & properties of Gandhaka & Hartal.

**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
RASASHASTRA EVUM BHAISHAJYA KALPANA - II**

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All** questions are **compulsory**.
  - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
  - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) Use a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]

Short answer question (**any five** out of six):

- a) गुडुची सत्व व गुडुची घनसार निर्माण प्रक्रिया व उपयोग लिहा.
Describe manufacturing process of Guduchi (*Tinospora cardifolia*) Satva and Guduchi Ghanasara.
- b) अवलेह परिभाषा सांगून अवलेह सिद्धी लक्षणे वर्णन करा.
Describe definition of Avaleha Kalpana and Siddhilakshana of Avaleha.
- c) अर्ककल्पनेचा निर्माण विधी, आमायिक प्रयोगाची मात्रा व उपयोग वर्णन करा.
Explain the method of preparation, therapeutic does and use of Arka Kalpana.
- d) कांजी (काञ्जिक) निर्माण व उपयोग सांगा.
Explain the method of preparation and uses of Kanji.
- e) स्नेह प्रकार सांगून स्नेह सिद्धीचे लक्षण वर्णन करा.
Describe types of Sneha and siddhi lakshana of Snehakalpana.
- f) मंड, पेया, विलेपी-निर्माणविधी, उपयोग वर्णन करा.
Describe preparation of Manda, Peya and Vilepi and uses.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा):

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven):

a) टॅबलेट व पिल्स निर्माणविधीची माहिती लिहा.

Describe manufacturing process of Tablets and Pills.

b) भेषजप्रयोग विधीमधील औषधसेवन काल, मात्रा व अनुपान यांचे महत्व वर्णन करा.

Write note about importance of time of drug administration (posology), dose and anupana in clinical treatment.

c) क्षार निर्माण विधी सांगून अपामार्ग क्षार निर्माण विधी व उपयोग सांगा.

Describe manufacturing process of Kshar as well as manufacturing process of Apamarga Kshar and its uses.

d) अन्न व औषध प्रशासनाच्या नियमानुसार भेषज-निर्माण शालेच्या उभारणीमधील मूलतत्वे वर्णन करा.

Describe principles to be followed in the development of Ayurvedic pharmacy as per food and drug administration.

e) स्नेहपरिभाषा सांगून ब्राह्मी घृत, घटक द्रव्ये व उपयोग सांगा.

Describe definition of Sneha Kalpana and ingredients, uses of Bramhi Gruta.

f) पुटपाक विधीची माहिती लिहून वासापुटपाक वर्णन करा.

Describe preparation of putapak and explain vasaputapaka.

g) मांसरस व वेसवार वर्णन करा.

Describe Mansrasa and Vesvara.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन):

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four):

a) पारंपारिक व आधुनिक औषधी निर्माणामध्ये नेत्र उपचारासाठी तयार करण्याची औषधे तयार करताना घेण्याची दक्षता लिहून चंद्रोदयावर्ती निर्माण प्रक्रिया व उपयोग वर्णन करा.

Explain precautions expected in traditional and modern pharmacy while manufacturing ophthalmic preparations. Write note about manufacturing and uses of chandrodaya varti.

b) भैषज्य कल्पनेतील संधान कल्पनेचे महत्व सांगून आसव व अरिष्ट कल्पाचे निर्माण, परीक्षण, मात्रा व सविर्यतावधी वर्णन करा.

Describe importance of fermentation technology used in manufacturing ayurvedic medicines. Explain process, testing, dose and shelf life of Asava and Arishta.

c) चूर्ण कल्पनेचा निर्माणविधी वर्णन करुन, खालील कल्पनेची घटकद्रव्ये, आमायिक प्रयोगमात्रा व उपयोग लिहा.

i) हिंवाष्टक चूर्ण

ii) तक्रारिष्ट

iii) अणुतेल

Describe churna kalpana and explain following kalpana.

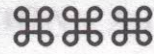
i) Hingwastak churna

ii) Takrarista

iii) Anutaila

d) लेप कल्पना सविस्तर वर्णन करून, Ointments, Gels, Lotion, Creams, Emulsions थोडक्यात वर्णन करा.

Describe Lep Kalpana in detail and give brief introduction of Ointments, Gels, Lotion, Creams, Emulsions.

(5 Marks)

1. लघुउत्तरे प्रश्न (सहायकी कोणतेही घ्यात).

[5 × 3 = 15]

Short answer question (any five out of six):

a) गुडुची व गुडुची-गुणसारा-निर्माण-प्रक्रिया-चे-वर्णन-लिहा.

Describe manufacturing process of Guduchi (Tinospora cordifolia) Sarva and Guduchi Ghanasara.

b) अवलेह-विधान-संघ-अवलेह-विधी-वर्णन-करा.

Describe definition of Avalaha Kalpana and Siddhilakshana of Avalaha.

c) अका-विधान-विधी-अका-विधान-प्रयोग-मात्रा-व-उपयोग-वर्णन-करा.

Explain the method of preparation, therapeutic does and use of Aaka Kalpana.

d) कान-विधान-विधी-व-उपयोग-वर्णन-करा.

Explain the method of preparation and uses of Kani.

e) श्लेष्म-विधान-विधी-श्लेष्म-विधान-प्रयोग-मात्रा-व-उपयोग-वर्णन-करा.

Describe types of Sneh and Siddhi Lakshana of Snehakalpana.

f) मण्डा, पेया, विलेप-विधान-विधी-व-उपयोग-वर्णन-करा.

Describe preparation of Mandu, Peya and Vilepi and uses.

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
CHARAK SAMHITA (Purvardha)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
  - 2) **Do not write anything on the blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
  - 3) **All questions are compulsory.**
  - 4) The number to the **right** indicates **full marks.**
  - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
  - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
  - 7) Use a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]

Short answer question (any five out of six):

- a) त्रिषणा व त्यांचे महत्त्व.
Trieshanas and its importance.
- b) स्नेह प्रविचारणा व त्यांचे महत्त्व.
Preparations employed for oleation therapy and its importance.
- c) सप्तपिडिका.
Saptapidica.
- d) अरीष्ट व्याख्या व रससंबंधीत अरीष्ट.
Definition of Arishta and Arishta based on taste.
- e) मनाचे लक्षण व गुण.
Characteristics and qualities of Mana.
- f) निदानार्थकर व्याधी व व्याधीसंकर.
Nidanarthkar Vyadhi and Vyadhisankar.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा):

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven):

a) प्रमेहाचे प्रकार व साध्यासाध्यता.

Types of Prameha and its Sadhyasadhyata.

b) पंचकषाय योनी व पंचकषाय कल्पना.

Five sources of Decoctives and their five varieties of Pharmaceutical Preparation.

c) आयुर्वेदानुसार गुरू व लघु आहारद्रव्यांचा वैज्ञानिक आधार.

Scientific explanation of Guru and Laghu ahar according to Ayurveda.

d) षड्ऋतु नावे व ग्रीष्मऋतु आहार.

Name of six seasons and Ahar of 'Grishma'.

e) इंद्रिय पंचपंचक व त्याचे महत्त्व.

Indriyapanchapanchaka and its importance.

f) सोळा मानस प्रकृती.

Sixteen mental constitutions.

g) प्रतिछाया परिभाषा व छाया - प्रभा भेद लिहा.

Definition of Shadow (Pratichhaya) and write difference between Aura (Reflection) and Lustre.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन):

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four):

a) धारणीय व अधारणीय वेगांचे सविस्तर वर्णन करा.

Write in detail about suppressible and non-suppressible urges.

b) स्त्रोतस व्याख्या, प्रकार, सामान्य दुष्टीहेतु व दुष्टीलक्षणे लिहून प्राणवहस्त्रोतसाचे दुष्टीहेतु व लक्षणे लिहा.

Write definition and types of strotasa and common causes and symptoms of abnormal strotasas. Also write the causes and symptoms of abnormality of Pranvahastrotasa.

- c) षड्विध उपक्रमाचे सविस्तर वर्णन करा.

Write in detail about six types of Upakrama.

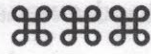
- d) “किंचिद्रसेन कुरुते कर्म वीर्येण चापरम्।

द्रव्यं गुणेन पाकेन प्रभावेण च किंचन॥”

उपरोक्त सूत्राचा ससंदर्भ अर्थ लिहून रसांचे

पांचभौतिकत्व व रसदोष संबंध स्पष्ट करा.

Write the meaning of above sutra with reference and also write the Panchbhautikatva of Rasas and relation between Dhoshas and Rasas in detail.

SECTION - A (40 Marks)

1. लघु उत्तरे (सहावेदी जाणतरी याच):

[5 × 3 = 15]

Short answer question (any five out of six):

- a) त्रिशङ्गा उचित महत्त्व.

Trishankar and its importance.

- b) ज्येष्ठ प्रविद्याचा व त्याचे महत्त्व.

Preparations employed for oleation therapy and its importance.

- c) सप्तपिंडिका.

Saptapindika.

- d) अरिष्टाच्या अरिष्टाची व्याख्या.

Definition of Arishtha and Arishtha based on taste.

- e) मसालेच्या गुण व गुण.

Characteristics and qualities of masala.

- f) विद्याचक्राचा व्याख्या व व्याख्या.

Meaning of Vyachhi and Vyakhisankar.